

10.9.2013

Taaleritehtaan Tuulitehdas I Ky
Tapionkatu 4 A 11
40400 Jyväskylä

MURTOTUULEN TUULIVOIMAPUISTO, POSIO, YMPÄRISTÖVAIKUTUSTEN ARVIOINTISELOSTUS

Taaleritehtaan Tuulitehdas I Ky on toimittanut Lapin elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukselle (jäljempänä Lapin ELY-keskus, ELY-keskus) ympäristövaikutusten arviointimenettelystä annetun lain, YVA-lain (468/1994 + muutokset) tarkoittaman ympäristövaikutusten arviointiselostuksen (jäljempänä arviointiselostus, YVA-selostus), joka koskee Murtotuulen tuulivoimapuistoa Posion kunnassa.

Tämä lausunto on YVA-lain 9 §:n tarkoittama yhteysviranomaisen lausunto Murtotuulen tuulivoimapuistoa koskevasta YVA-selostuksesta. Lausunnossa esitellään Murtotuulen tuulivoimapuisto ja arviointiselostus pääpiirteissään, yhteenveto annetuista lausunnoista ja mielipiteistä sekä yhteysviranomaisen näkemykset arviointiselostuksesta ja YVA-menettelystä.

HANKETIEDOT JA YMPÄRISTÖVAIKUTUSTEN ARVIOINTIMENETTELY

Hanke Posion Murtotuulen tuulivoimapuisto

Hankkeesta vastaava Taaleritehtaan Tuulitehdas I Ky
Tapionkatu 4 A 11
40400 Jyväskylä

Yhteyshenkilö: Taamir Fareed (puh. 040 735 9812)
sähköpostiosoite: etunimi.sukunimi@taaleritehdas.fi

Yhteysviranomainen Lapin elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus
Hallituskatu 3 B
96100 ROVANIEMI

Yhteyshenkilö: Tiina Kämäräinen (puh. 040 716 6034)
sähköpostiosoite: etunimi.sukunimi@ely-keskus.fi

Ympäristövaikutusten arviointimenettely

Ympäristövaikutusten arviointimenettelystä annetun lain (468/1994, muutettu 458/2006) tavoitteena on edistää ympäristövaikutusten arviointia ja yhtenäistä huomioon ottamista suunnittelussa ja päätöksenteossa sekä samalla lisätä kansalaisten tiedonsaantia ja osallistumisen mahdollisuuksia.

Tuulipuiston ympäristövaikutusten arviointimenettely perustuu ympäristövaikutusten arviointimenettelystä annettuun valtioneuvoston asetukseen (YVAA 713/2006). YVAA 6 §:n mukaan tuulivoimahankkeisiin on sovellettava ympäristövaikutusten arviointimenettelyä, kun yksittäisten laitosten lukumäärä on vähintään 10 kappaletta tai kokonaisteho vähintään 30 megawattia.

Ympäristövaikutusten arviointimenettely on kaksivaiheinen menettely. Ensimmäinen vaihe on arviointiohjelma (YVA-ohjelma), joka on hankkeesta vastaavan suunnitelma siitä, miten arviointi tullaan suorittamaan. Yhteysviranomaisen lausunnossa arviointiohjelmasta pyritään mm. ohjaamaan käynnistynyttä YVA-menettelyä sekä tarkastellaan arviointiohjelman asianmukaisuutta ja riittävyttä sekä otetaan kantaa menettelyjen yhteensovittamiseen.

Toisessa vaiheessa hankkeesta vastaava tekee arviointiohjelman ja yhteysviranomaisen siitä antaman lausunnon perusteella tarvittavat selvitykset ja arvioinnit hankkeen vaikutuksista ja laatii ympäristövaikutusten arviointiselostuksen (YVA-selostus). Yhteysviranomaisen antaa lausuntonsa myös arviointiselostuksesta ja sen riittävydestä. YVA-menettely päättyy yhteysviranomaisen antamaan lausuntoon.

Viranomaisilla, niillä, joiden oloihin tai etuihin hanke saattaa vaikuttaa, sekä yhteisöillä ja säätiöillä, joiden toimialaa hankkeen vaikutukset saattavat koskea, on mahdollisuus antaa lausuntonsa ja esittää mielipiteensä sekä YVA-ohjelmasta että YVA-selostuksesta.

Hankkeen toteuttamista varten tarvittaviin lupahakemuksiin liitetään ympäristövaikutusten arviointiselostus ja yhteysviranomaisen siitä antama lausunto. Lupapäätöksestä on käytävä ilmi, miten arviointiselostus ja siitä annettu yhteysviranomaisen lausunto on otettu huomioon.

Hanke, sen sijainti sekä esitetyt vaihtoehdot

Taaleritehtaan Tuulitehdas I Ky suunnittelee Posion Murtotunturin alueelle tuulivoimapuistoa, joka sijaitsee linnuntietä noin 30-35 kilometrin etäisyydellä Posion keskustasta. Tuulivoimapuistoon suunnitellaan 34-51 tuulivoimalayksikköä, joiden todennäköisin yksikköteho on noin 2,4-3,0 MW:a, kokonaisteho yhteensä 81,6-153 MW ja vuosituotanto noin 340-508 GWh valitusta vaihtoehdosta riippuen.

Suunnitellut tuulivoimalat sijoittuvat Posion yhteismetsän alueelle, jolta hankevastaava on vuokrannut hankealueen käyttöönsä.

Hankealueella ei ole voimassa olevia asema- tai yleiskaavoja. Tuulivoimapuistoalueen yleiskaavoitus on käynnistynyt ja tulee etenemään rinnakkain YVA-menettelyn kanssa. Tuulivoimapuiston tekninen suunnitelma on edelleen meneillään. Rakentaminen jakaantuu todennäköisesti kahdelle vuodelle voimaloiden suuren lukumäärän vuoksi. Tuulivoimapuiston ensimmäisen vaiheen rakentamisen on alustavasti arvioitu

alkavan vuonna 2013, jolloin tuulivoimapuiston ensimmäinen vaihe voitaisiin ottaa käyttöön vuonna 2014 ja toinen vaihe vuonna 2015. Toteutusaikataulu tarkentuu teknisen suunnittelun ja kaavoituksen edetessä.

Arvioitavat vaihtoehdot

YVA-menettelyssä on tarkasteltu kolmea tuulivoimapuiston toteutusvaihtoehtoa, jotka eroavat rakennettavien tuulivoimaloiden lukumäärän ja voimaloiden sijaintien osalta sekä ns. nollavaihtoehtoa, jossa tuulivoimapuistoa ei toteuteta. Kaikissa vaihtoehdoissa voimalat ovat 120-141 m korkeita ja roottorin halkaisija on 117-130 m. Sähkönsiirrossa tarkastellaan kuutta vaihtoehtoa, jotka muodostuvat alueen sisäisten voimajohtojen reittiyhdistelmistä.

Vaihtoehdossa 1 (VE1) alueelle rakennetaan 51 tuulivoimalaa. Tuulivoimapuiston nimellisteho on 122,4-153 MW, tuotanto 508 GWh/a ja alueen pinta-ala 94 km². Rakennettavaa tietä tulee alueelle kaikkiaan 22 km ja kunnostettavaa tietä kaikkiaan 15 km. Vaihtoehdon voimalat voidaan rakentaa tuotantokuntoon kahden vuoden aikana.

Vaihtoehdossa 2 (VE2) alueelle rakennetaan 51 tuulivoimalaa, joista ainoastaan 11 sijainti poikkeaa vaihtoehdon VE1 mukaisesta. Tuulivoimalat on sijoitettu vaihtoehdossa VE2 tiiviimmin kuin vaihtoehdossa VE1. Tuulivoimapuiston nimellisteho on 122,4-153 MW, tuotanto 500 GWh/a ja alueen pinta-ala 94 km². Rakennettavaa tietä tulee alueelle kaikkiaan 22 km ja kunnostettavaa tietä kaikkiaan 15 km. Vaihtoehdon voimalat voidaan rakentaa tuotantokuntoon kahden vuoden aikana.

Vaihtoehdossa 3 (VE3) alueelle rakennetaan 34 tuulivoimalaa. Tuulivoimapuiston nimellisteho on 81,6 MW, tuotanto 340 GWh/a ja alueen pinta-ala 94 km². Rakennettavaa tietä tulee alueelle kaikkiaan 12 km ja kunnostettavaa tietä kaikkiaan 16 km. Vaihtoehdon voimalat voidaan rakentaa tuotantokuntoon yhden – kahden vuoden aikana.

Nollavaihtoehtona (VE0) tarkasteltiin tuulipuistohankkeen toteuttamatta jättämistä. Siinä tapauksessa toiminta jatkuu yhteismetsän metsänhoitosuunnitelman mukaisena.

Sähkönsiirron vaihtoehdot:

Voimalat liitetään huoltoteiden yhteyteen rakennettavilla 20 kV maakaapeleilla kahteen alueelle tulevaan 110/20 kV sähköasemaan, joista sähkö siirretään 110 kV voimajohtoilla hankealueen läpäisevän Fortum Sähkönsiirto Oy:n 110 kV voimajohdon viereen rakennettavaan kytkinlaitokseen. YVA-menettelyssä tarkastellaan vaihtoehtoisia johtolinjoja sähköasemilta kytkinlaitokselle. Uudet 110 kV johdot sähköasemilta kytkinlaitokselle rakennetaan tavallisina 110 kV avojohtoina. Sähkön siirtämiseksi kahdelta sähköasemalta kytkinlaitokselle 110 kV voimajohdon kautta on tarkasteltu useampaa reittivaihtoehtoa.

ARVIOINTISELOSTUKSESTA TIEDOTTAMINEN

Taaleritehtaan Tuulitehdas I Ky on toimittanut 22.4.2013 Posion Murto-
tuulen tuulipuistohankkeen ympäristövaikutusten arviointiselostuksen
Lapin ELY- keskukselle.

Tuulivoimapuiston ympäristövaikutusten arviointiselostus ja sitä koske-
va kuulutus on asetettu virallisesti nähtäville Posion ja Ranuan kunnan-
virastoissa, Kemijärven kaupungin Palvelupiste Sortteerissa, Rovanie-
men kaupungin Palvelupiste Osviitassa ja Lapin ELY-keskuksessa
14.5.2013 alkaen koko arviointimenettelyn ajaksi. Arviointiselostusta
koskeva kuulutus on julkaistu Lapin Kansassa ja Koillissanomissa
14.5.2013. Virallinen nähtävilläoloaika oli 14.5.- 12.7.2013, jonka aikana
lausunnot ja mielipiteet tuli toimittaa ELY-keskukseen.

Arviointiselostukseen on voinut tutustua myös Posion ja Ranuan kun-
nankirjastossa, Kemijärven ja Rovaniemen kaupunginkirjastossa, sekä
internetissä www.ymparisto.fi. >Alueellista ympäristötietoa > Lappi >
Ympäristönsuojelu > Ympäristövaikutusten arviointi YVA ja SOVA >
Vireillä olevat YVA-menettelyt > Energian tuotanto > Murtotuulen tuuli-
voimapuisto, Posio.

Lapin elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus on pyytänyt lausuntoa ar-
viointiselostuksesta Posion ja Ranuan kunnanhallituksilta; Kemijärven ja
Rovaniemen kaupunginhallituksilta; kunnan/kaupungin ympäristönsuo-
jelu-, terveydensuojelu-, sosiaali- ja maankäyttöasioita käsitteleviltä lau-
takunnilta tai viranhaltijoilta; Lapin liitolta; Metsähallitus Pohjanmaan
luontopalveluilta; Posion yhteismetsältä; Lapin aluehallintovirastolta;
Museovirastolta; Lapin maakuntamuseolta; Pääesikunnalta; Ilmavoimi-
en Esikunnalta; Liikenteen turvallisuusvirastolta; Finavia Oyj:ltä; Riista-
ja kalatalouden tutkimuslaitokselta; Riista- ja kalatalouden tutkimuslai-
toksen porontutkimusasemalta; Lapin luonnonsuojelupiiriltä; Lapin lintu-
tieteellinen yhdistys ry:ltä; Timisjärven paliskunnalta; Paliskuntain yhdis-
tykseltä; Posion riistainhoitoyhdistykseltä ja Fortum Sähkönsiirto Oy:ltä.

YLEISÖTILAISUUS

Hankkeesta on järjestetty yleisötilaisuus 6.6.2013 Posion kunnan val-
tuustosalissa. Yleisötilaisuudesta ilmoitettiin kuulutuksessa. Tilaisuuteen
osallistui 36 henkilöä. Yleisötilaisuudessa esitettiin seuraavanlaisia ky-
symyksiä ja huomautuksia (K) sekä vastauksia (V) niihin:

K: Matkailijoiden lisääntymisestä alueelle on puhuttu paljon. Halutaanko
todella alueelle lisää mökkivuokralaisia? Nyt kun erämaaluonnekin on
menetetty.

V: Kyse siitä, että kuka alueen omistaa. Pitää muistaa se, että kuka on
alueen omistaja. Nyt kuitenkin kun tiedetään kaavaluonnos, mökkiläisille
tullaan tekemään kompensatioaloite.

K: Alueelle tullaan tekemään puomit, niin että kukaan muu ei pääse alueelle. Esimerkiksi Kuivaniemessä sijaitsevien voimaloiden lähelle ei päässyt.

V: Puomit tulevat vain, jos mökkiläiset haluavat näin.

V: Metsienkäsittelyyn viitaten kerrottiin, että mikäli hanke toteutuu ja osakaskunta saa rahallista kompensatiota, tällöin ei tarvitse mennä kaikkein korkeimmille alueille.

V: Rakentamisaikana tullaan huolehtimaan siitä, että mökkiläiset pääsevät omille mökeilleen. Lisäksi jatkossa teitä huolletaan ja talvellakin pääsee mökille.

K: Huomioidaanko melumallinnuksessa se, että myllyjä on peräkkäin tai/ja vierekkäin?

V: Tämä on otettu huomioon melumallinnuksessa.

K: Tuulivoimahankkeesta hyötyy yhteismetsän osakaskunta.

K: Jos tuulivoimahankkeesta tulee kunnalle verohyötyjä 500 000-650 000 euroa, on tämä tosi merkittävä hyöty kunnalle. Erityisesti tässä tilanteessa, jossa kunnilla taloudellinen tilanne on heikko.

K: Minkälainen verohyöty on kymmenen vuoden päästä?

V: Lauri Tarasti on tehnyt lakiehdotuksen, jossa kunnan verotuloja tuulivoimasta tullaan lisäämään.

K: Kysyttiin pimeästä ajasta ja lentovaroitusvaloista.

V: Lentovaroitusvalot ovat merkittävin ympäristövaikutus. TRAFI:n kanssa käytyjen neuvottelujen jälkeen 100 000 candelan päivävalo ei tarvitse sijoittaa jokaiseen myllyyn. Kirkkaat valot tulevat vain osaan myllyistä. Osaan myllyistä tulee vain pienet tuikut.

K: Susivaaran valo kuulemma välkkyi. Onko mahdollista saada staattinen valo?

V: Päivällä valojen pitää vilkkua (tai ainakin paistaa kirkkaammin) ja valot synkronoidaan vilkkumaan yhtä aikaa.

K: Kommentoitiin, että kaikkien alan toimijoiden pitäisi ottaa huomioon synkronointi.

K: Mahdollistaako osayleiskaava kaikki vaihtoehdot?

V: Hankkeesta vastaavan mukaan kaava mahdollistaa 2. vaihtoehdon.

K: Kaava-alue joistakin nurkista poikkeaa hankealueelta. Miksi?

V: Konsultin mukaan siellä on maankäyttöä.

K: Milloin yhtiö voi alkaa vastaanottamaan työtä?

V: Työt on tarkoitus aloittaa pikimmiten. Tarvittaessa rakennetaan vaikka talviaikana.

K: Toivottiin, että joulukuun valtuustossa kunta voisi hyväksyä kaavan.

V: Yhteysviranomaisen mainitsi, että luonnonsuojelulain 65 §:n mukainen lausunto eli lausunto Natura-arvioinnista tullaan vielä antamaan, jonka antamiseen lain mukaan on aikaa kuusi kuukautta. Lisäksi ELY-keskuksen edustaja toi esille, että kannattaa odottaa sekä YVA-lausunto että Natura-lausunto, ennen kuin kaavaluonnos laitetaan nähtäville.

K:Voiko olla niin, että puolustusvoimat voi evätä hankkeen?

V: Näin voi olla.

K: Kommentoitiin, että on ihmeellistä se, että puolustusvoimat voi tehdä harjoituksia alueella, eikä meiltä kysytä mitään.

V: Ongelma liittyy katveongelmiin. Ratkaisuna voi olla liiteputkien asentaminen tai tutkan siirtäminen. On myös puhuttu, että toimijat maksaisivat uudet tutkat, joilla voitaisiin vapauttaa hankealueita.

K: Kommentoitiin Natura-lausuntoon liittyen, että pitäisikö Taaleritehtaan rahoittaa lisää biologeja ELY-keskukseen?

V: Hankkeen vastaavan mukaan tätäkin on ehdotettu.

K: Kysyttiin tarkempaa päivämäärää mökkiläisten kompensatiolle?

V: Mahdollisesti heinäkuussa.

K: Kompensaatio mökkiläisille aiheuttaa keskustelua väistämättä ja vuokrasopimukseen ollaan suunnittelemassa liitettä tähän liittyen. Lisäksi keskustellaan teistä ja mahdollisista puomien asentamisesta.

K: Onko kaavaluonnokset myös internetissä, koska osa on ulkopaikkakuntalaisia, eivätkä pääse hakemaan paperisia versioita kunnasta.

V: Kaavaluonnokset on saatavissa myös internetissä ja kysyttäessä luonnoksia voidaan myös postittaa.

LAUSUNNOT JA MIELIPITEET

Lausuntoja on annettu yhteensä 13 kpl Mielipiteitä on annettu yhteensä 8 kpl. Lapin ELY-keskukselle toimitettiin myös parin sadan henkilön al-lekirjoittama adressi, jossa vastutetaan tuulivoimapuistojen rakentamis-ta Kemijärvelle.

Esitetyissä mielipiteissä suhtauduttiin kielteisesti Murtotuulen tuulivoimapuistohankkeeseen. Mielipiteissä tuotiin esille erityisesti hankkeen vaikutukset maisemaan, meluun ja luonnonmonimuotoisuuteen sekä arviointiselostuksessa esitettyyn sosiaalisten vaikutusten arviointiin. Myös Posion yhteismetsän toimintaa YVA-menettelyn aikana pidettiin epäasiallisena. Seuraavassa on esitettyinä esimerkkejä mielipiteissä esille nostetuista asioista:

- Vuorovaikutteinen ja osallistuva prosessi ei ole toteutunut. Alueen mökkiläisten pienryhmätapaamisessa esittämiä mielipiteitä tuulivoimaloiden poistamisesta ranta-asemakaava -alueen läheisyydestä ei ole huomioitu, vaan niitä vähätellään YVA-selostuksessa usein esiintyvään tyyliin ”ei aiheudu haittaa”.
- Tuulimyllyjen sijoituskartalle on merkitty Julmajärvi-Pyytölampi alueelle 6 vapaa-ajanasuntoa. Todellisuudessa niitä on jo rakennettu 11. Oikeampi ja totuudenmukaisempi kuva syntyy alueesta, kun kartalle merkitään kaikki 31 loma-asutustonttia.
- YVA-menettelyssä ja hankkeen suunnittelussa on keinotekoisesti suljettu pois Julmajärvi-Pyytölampi ranta-asemakaava -alue, joka todellisuudessa on hankealueen sisällä ja hyvin lähellä massiivista tuulivoimaloiden rakennusaluetta.
- Hanke on maakuntakaavan vastainen
- Hanke on kunnan kaavoituksen vastainen. Posion kunta on hyväksynyt 3 vuotta sitten alueelle Julmajärvi-Pyytölampi rantaosayleiskaavan sillä perusteella, että aluetta ryhdytään kehittämään virkistys- ja vapaa-ajankäyttöön tukeutuneen alueen erämaahan. Myös Posion yhteismetsä on markkinoinut aluetta erämaisena alueena.
- Posion yhteismetsän kompensatioesitys YVA-menettelyn aikana ihmetyttää.
- Hanke aiheuttaa haittaa asutukselle, alueen virkistyskäytölle. Erämaa tuhoutuu ja häviää.
- Luontokartoitus ja linnustoselvitykset on tehty puutteellisesti ja ovat riittämättömiä. Esimerkiksi YVAssa ei ole mainintaa Julmajärven rantakaava-alueella olevista lepakoista, tuulihaukan reviiristä eikä pöllön reviiristä. Alueella saalistaa säännöllisesti maakotka, josta on tehty havaintoja viimeksi tänä vuonna.
- Melumallinnus on puutteellinen ja harhaanjohtava.
- Hanke edellyttää ympäristöluvan naapuruussuhdelain mukaisten haittavaikutusten vuoksi (melu, valo, väike)

- Arviointiselostuksen taulukossa, jossa vertaillaan keskeisiä ympäristövaikutuksia eri vaihtoehtojen välillä, saa sen käsityksen että yhteismetsän pääasiallinen toiminta eli metsätalous loppuisi hankealueella jos voimalat rakennetaan. Metsätalouden ja tuulivoimahankkeen eri vaihtoehtojen yhteisvaikutuksia ei ole arvioitu
- Arviointiselostuksen kappaleessa vaikutukset elinkeinoihin, ei ole käsitelty ollenkaan metsätaloutta. Metsätalouden työllistävä vaikutus on Posion kunnan elinkeinostrategian mukaan merkittävä. Metsätalous onkin yksi kehittämisen painopistealue.
- Haittavaikutukset ulottuvat myös Kemijärvelle – Ailankatunturi ympäristöineen sekä Kemijärven järvialue ja vaikutusalueelle jäävä Kemijokivarsi menettäisivät arvonsa ja merkityksensä.
- Osa kartoista on huonolaatuisia (esim. näkymiseen liittyvät kartat)

Arviointiselostuksesta annetut alkuperäiset lausunnot ja mielipiteet säilytetään Lapin ELY-keskuksessa. Kopiot lausunnoista ja mielipiteistä on toimitettu hankkeesta vastaavalle. Yhteenveto annetuista lausunnoista ja mielipiteistä esitetään yhteysviranomaisen lausunnon liitteenä (liite 1).

YHTEYSVIRANOMAISEN LAUSUNTO

Yhteysviranomainen antaa lausuntonsa arviointiselostuksesta ja sen riittävydestä. Yhteysviranomaisen ympäristövaikutusten arvioinnin laadulle asettama vaatimustaso kiteytyy kannanottoon arviointiselostuksen riittävydestä. Arviointiselostuksen riittävyden kriteereitä ovat arviointiselostuksen lainmukaisuus, merkittävien vaikutusten pätevä selvittäminen, olennaisten vaihtoehtojen tasapuolinen ja puolueeton tarkastelu sekä informatiivisuus.

Hankekuvaus

Murtotuulen tuulivoimapuistohankkeen ympäristövaikutusten arviointiselostuksesta löytyy tarvittavat tiedot hankkeen sijainnista ja hankkeesta vastaavasta. Myös hankkeen valtakunnallinen tausta ja tavoitteet sekä hankkeen merkitys Posion kunnalle on tuotu esille.

Arviointiselostuksessa on esitetty pääpiirteet hankkeen edellyttämistä suunnitelmista, luvista ja päätöksistä. Myös hankkeen tekninen kuvaus on laadittu selkeästi, mikä helpottaa osaltaan vaikutusten tunnistamista ja selvittämistä. Selostuksessa esitetään tiedot hankkeen suunnittelu- vaiheesta sekä arvio suunnittelu- ja toteuttamisaikataulusta.

Hankekuvausta on täydennetty yhteysviranomaisen YVA-ohjelmalausunnossa esitettyjen puutteiden osalta. Hankekuvaus on selostettu riittävällä tavalla.

Hankkeen vaihtoehdot

Vaihtoehtojen tarkastelu on YVA-menettelyn keskeisempiä ominaisuuksia. Vaihtoehtojen tarkastelulla tuetaan päätöksentekoa tuottamalla tietoa hankkeen vaihtoehtoisista ratkaisuista ja niiden vaikutuksista. Lopputuloksena tulisi olla sellaisen vaihtoehdon löytyminen, jossa muun muassa haitalliset ympäristövaikutukset olisivat mahdollisimman vähäiset.

Murtotuulen YVA-menettelyssä on tarkasteltu kolmea eri vaihtoehtoa (VE1, VE2 ja VE3), jotka eroavat toisistaan rakennettavien tuulivoimaloiden sijaintien ja lukumäärän osalta sekä ns. nollavaihtoehtoa (VE0), jossa tuulivoimapuistoa ei toteuteta. YVA-selostuksessa tarkasteltavat vaihtoehdot poikkeavat hieman YVA-ohjelmassa tarkasteltavaksi esitetyistä vaihtoehdoista (VE1 ja VE2). Tuulivoimaloiden lukumäärä on kuitenkin vastaava kuin YVA-ohjelmassa (51 ja 34) samoin kuin tuulivoimapuiston laajuus ja sijainti. YVA-selostuksen mukaan YVA-menettelyssä tarkasteluun valituissa vaihtoehdoissa voimaloita on sijoitettu enemmän hankealueen keskelle Murtotunturin läheisyyteen ja mm. alueen itäosaan Poksamovaaraan ja Poksamomurtoon suunnitellut voimalat on poistettu. Näillä tuulivoimaloiden sijoituksilla on pyritty minimoimaan vaikutuksia loma-asutukseen, poronhoitoon ja metsästyksen menettelyn aikana saadun palautteen perusteella. Luonnonsuojellisia vaikutuksia, etenkin linnuston osalta, ei ole huomioitu. Vaihtoehdoissa alueen luonnonsuojellisesti arvokkaimmassa koilliskulmassa on jopa enemmän voimaloita kuin YVA-ohjelmassa. Esimerkiksi Kuovintunturilla ja Mustarinnantunturilla on suojellun petolinnun reviirit, mutta pesien sijaintia ei tunneta.

Sähkönsiirron vaihtoehdot on muodostettu uudelleen eri näkökulmasta ja kuvauksia on tarkennettu, kuten yhteysviranomaisen YVA-ohjelmasta annetussa lausunnossa on edellytetty. Lisäksi hankkeen vaihtoehdot on esitetty erillisillä kartoilla, joissa voimaloiden sijoittelun lisäksi näkyvät huoltotiet ja sähkönsiirron vaihtoehdot.

Hankealueella uusien tielinjausten ja voimalapaikkojen sijoittuminen jo muuttuneeseen metsätalousympäristöön kuten hakkuuaukkoon tai taimikkovaiheen metsään on vaikeasti hahmotettavissa tehdystä arviointiselostuksesta. Alueen virkistyskäytön lisäksi hankkeesta aiheutuva heikentyminen kohdistuu elinympäristömuutoksena kasvi- ja kääpäälajistoon sekä lepakoihin ja linnustoon.

Tieverkoston noin 15 kilometriä uutta 10-20 metriä leveää metsätietä ja tuulivoimaloiden pystytyskenttien aiheuttama elinympäristömuutos metsäluonnosta sorapäällysteisiksi teiksi ja laajoiksi tasaisiksi sorakentiksi on merkittävä muutos, jossa lähinnä metsien luontotyyppien pinta-ala ja

kasvilajistomenetykset ovat kohtalaisia. Voimajohtorakenteet myös maakaapeleita käyttäen ja voimajohtoukeat sekä sähköasemat aiheuttavat vähäisiä elinympäristömuutoksia.

Hankkeen vaihtoehtojen tarkastelua voidaan kuitenkin pitää riittävänä. Myös vaihtoehtojen muuttumista YVA-menettelyn aikana voidaan pitää perusteltuna.

Hankkeen liittyminen muihin hankkeisiin

YVA-lain mukaan YVA-menettelyssä tulisi riittävästi selvittää, syntykö hankkeesta yhdessä muiden lähialueen hankkeiden tai toimintojen kanssa merkittäviä yhteisvaikutuksia.

Ympäristövaikutusten arviointiselostuksessa on esitetty hankkeen vaikutusalueella olevat muut hankkeet. Kemijärvellä 35 kilometrin säteellä hankealueesta on meneillään kaksi tuulivoimapuistohanketta, wpd Finland Oy:n Ailangantunturin tuulipuisto ja Oxford Intercon Finland Oy:n Kuusivaara-Mömmövaara tuulipuisto, joka on osa laajempaa Kemijärven tuulipuistot hanketta. Toisaalta vaihtoehtojen vertailua kuvaavassa taulukossa (kappale 8, taulukko 8-2, sivu 176) yhteisvaikutusten osalta todetaan ristiriitaisesti, että muita tuulivoimaloita ei ole tiedossa alle 35 km säteellä.

Selostuksessa ei ole arvioitu alueella sijaisevien hankkeiden yhteisvaikutuksia juuri lainkaan. Liikenteen vaikutusten tarkastelun yhteydessä (sivu 133) on yhteisvaikutusten osalta todettu, että Murtotuulen tuulipuistohankkeella on yhteisvaikutuksia muiden lähialueelle suunniteltujen tuulivoimapuistojen kanssa, jos tuulivoimapuistojen rakentaminen ajoittuu samaan aikaan. Yhteisvaikutuksia on lisäksi tarkasteltu varsin yleisellä tasolla elinkeinoihin, elinoloihin ja viihtyisyyteen kohdistuvien vaikutusten yhteydessä (kappale 7.15.3.7, sivu 165). Kuitenkin maise-mavaikutusten tarkastelun yhteydessä taulukossa 7-3 todetaan, että näkemäalueanalyysiaineiston perusteella tuulivoimalat näkyvät laajalti Kemijärven avoimelle järvenselälle. Etäisyydestä (noin 15-30 km) johtuen tuulivoimalat ovat osa kaukomaisemaa.

Arviointimenettelyn sovittaminen yhteen muiden lakien mukaisiin menettelyihin

Kaavoitus

Arviointiselostuksen mukaan hankkeen edellyttämä kaavoitusmenettely yleiskaavan laatimiseksi sovitetaan yhteen YVA-menettelyn kanssa.

Ympäristövaikutusten arviointimenettelystä annetun lain 5 §:ssä todetaan että yhteysviranomaisen, kaavaa laativan kunnan tai maakunnan liiton ja hankkeesta vastaavan on oltava riittävässä yhteistyössä hank-

keen arviointimenettelyn ja kaavoituksen yhteensovittamiseksi. Yhteistyön osalta voidaan todeta, että kaikilta osin se ei ole toiminut riittävällä tavalla.

Alueella on vireillä Posion Murtotuulen tuulivomapuiston osayleiskaavan laadinta. Osayleiskaavan luonnos on ollut nähtävillä Posion kunnan ilmoitustaululla 19.6.-19.8.2013 välisen ajan. Lapin ELY-keskus on antanut yleiskaavaluonnoksesta lausunnon 26.8.2013. Lausunnossa todetaan mm seuraavaa:

”Jotta vireillä oleva yleiskaavaprosessi saadaan vastaamaan vireillä olevaa YVA-menettelyä, tulisi prosesseja merkittävästi sovittaa yhteen siten, että kaava- ja YVA-prosessi etenevät loogisessa, toisiaan tukevassa järjestyksessä. Tällöin voidaan päästä ratkaisuihin, jotka ovat kaikkien vireillä olevien prosessien lopputulosten kannalta yhteneväisesti ratkaistu.

Jotta vireillä olevat kaava- ja YVA-prosessi tulevat riittävällä tavalla yhteen sovitettua, tulee tämän kyseessä olevan yleiskaavaluonnoksesta annettavan lausunnon lisäksi huomioida YVA-selostuksesta annettavan lausunnon sekä Natura-arvioinnista annettavan lausunnon sisällöt kaavaehdotusta valmisteltaessa.”

Natura-arviointi

Hankealueen läheisyydessä sijaitsee kolme Natura 2000 -verkostoon kuuluvaa aluetta: Mustarinnan tunturi (FI1301102), Korouoma-Jäniskaira (FI1301104) ja Siikajoki-Juujoki (FI1300407). Lisäksi noin 5 km etäisyydellä sijaitsee Auttikönkään (FI1301317) Natura-alue.

Osana hankkeen YVA-menettelyä on laadittu luonnonsuojelulain 65 §:n mukainen Natura-arviointi koskien Mustarinnan tunturi ja Korouoma-Jäniskaira Natura-alueita. Lapin ELY-keskus tulee antamaan erillisen luonnonsuojelulain 65 §:n tarkoittaman lausunnon tehdyistä Natura-arvioinneista lokakuun aikana. Siten tässä YVA-lain tarkoittamassa yhteysviranomaisen lausunnossa ei käsitellä tuulivoimahankkeen vaikutuksia em. Natura-alueiden luonnonarvoihin.

Valtakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet

Valtakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet ohjaavat käytäntöjä erityisesti kaavoituksen kautta. Keskeinen rooli on maakunta- ja yleiskaavalla. YVA-selostuksessa tulisi tarkastella ja tunnistaa valtakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet, sekä esittää, miten niitä edistetään kyseessä olevalla hankkeella.

Murtotuulen tuulivoimahankkeen YVA-selostuksessa valtakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet on esitetty erittäin kattavasti sekä hankkeen suhde niihin on esitetty hyvin. YVA-selostuksen liitteenä (liite 4) olevas-

sa taulukossa on käyty läpi kyseistä hanketta koskevat valtakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet yleis- ja erityistavoitteineen ja arvioitu, mitkä tavoitteet erityisesti liittyvät hankkeeseen ja miten tavoitteet hankkeessa toteutuvat.

Vaikutusten selvittäminen ja merkittävyyden arviointi

Yhdyskuntarakenne ja maankäyttö

Vaikutukset yhdyskuntarakenteeseen ja maankäyttöön on esitetty YVA-selostuksessa ensimmäisenä vaikutuskohteena. Sekä maankäyttöön että yhdyskuntarakenteeseen kohdistuvat vaikutukset muodostuvat useista tekijöistä. Näitä tekijöitä käsitellään jäljemmin YVA-selostuksessa. Näin ollen YVA-selostuksen muu aineisto ei tue rakenteellisesti maankäyttöön kohdistuvien vaikutusten arviointia. Vaikutukset yhdyskuntarakenteeseen ja etenkin vaikutukset maankäyttöön tulisi sijoittaa viimeimpänä esitettävien vaikutusarviointien joukkoon.

Hankealue on mainittu poronhoitoalueeksi ja pääosin metsätaloustyössä olevaksi alueeksi, mutta mainitsematta on jäänyt, että alue sisältää suojelualueen (Pyytöuoma). Myös kuvasta 7-2 (Alueen nykyinen maankäyttö) suojelualue puuttuu.

Arviointiselostuksen liitteenä 10 oleva Posion yhteismetsän hakkuumahdotkartta 2013-2023 valaisee tuulipuistoalueen muun maankäytön suunnittelun tilannetta, mutta epävarmaksi jää, miten tuulipuiston eri vaihtoehtojen toteuttaminen vaikuttaa tuleviin metsähoitotoimenpiteisiin kuten päättö-, siemenpuu- ja kasvatushakkuisiin sekä muihin metsähoitotoimenpiteisiin sekä niiden ajoittumiseen.

YVA-selostuksessa on esitetty hankkeeseen liittyvä yleiskaavoitusprosessi sekä kaavoituksen ja YVA-prosessin yhteensovittaminen. Lisäksi selostuksessa on tuotu esille hankealueella voimassa oleva Itä-Lapin maakuntakaava sekä Lapin liiton laatima ”Lapin eteläisten osien tuulivoimaselvitys”, jonka tarkoituksena on kartoittaa Lapin eteläisistä osista tuulituotannolle parhaiten soveltuvia kohteita.

Itä-Lapin maakuntakaavassa ei ole käsitelty ollenkaan tuulivoimarakentamista, mutta Lapin eteläisten osien tuulivoimaselvityksen mukaan Murtotuulen alue (Murtotunturi–Vitikkotunturi, tarkastelualue 43) on todettu tuulivoimatuotantoon soveltuvaksi alueeksi. Paikkatietoanalyysissä tunnistetun alueen laajuus on noin 60 km². Aluetta on selvityksen aikana rajattu pienemmäksi, ja tarkemman rajauksen laajuus on 22 km². Yleisarviossa todetaan seuraavaa: *”Selvityksen perusteella alue soveltuu tuulivoimarakentamiseen hyvin. Tuulimallinnuksen perusteella arvioitu tuotanto on selvitysalueen parhaita. Alueen tuntumassa sijaitsee suojellun petolinnun pesäreviiri. Asutus on ympäristössä harvahkoa.*

Luontoarvot sekä vaikutukset maisemaan, virkistykseen ja poronhoitoon saattavat rajoittaa alueen laajamittaista toteutettavuutta.”

Suunniteltu tuulivoimapuistoalue on Itä-Lapin maakuntakaavassa osoitettu maa- ja metsätalousvaltaiseksi alueeksi (M 4516), jolla osoitetaan pääasiassa maa- ja metsätalouskäyttöön tarkoitettuja alueita, joita voidaan käyttää pääasiallista käyttötarkoitusta sanottavasti haittaamatta ja luonnetta muuttamatta myös muihin käyttötarkoituksiin. Alueen koillis-kulma sijoittuu luonnonsuojelualueelle (SL 4247, Mustarinnan tunturi). Alueen halki kulkee luode-kaakko-suunnassa olemassa oleva moottorikelkkailureitti ja sähkölinja. Lisäksi eteläosan suuntaisesti kulkee kantatie (kt). Hankealueen eteläpuolella on suojelualue (S 3016, Korouoma), virkistysalue (V 843, Korouoma) sekä matkailun vetovoima-alue (mv 8401, Itä-Lapin matkailualue), jonka suuntaisesti kulkee ulkoilureitti.

Maankäyttö- ja rakennuslain 32 §:n mukaan maakuntakaava on ohjelmalla laadittaessa yleiskaavaa ja asemakaavaa sekä ryhdyttäessä muutoin toimenpiteisiin alueiden käytön järjestämiseksi. Yhteysviranomaisen on YVA-ohjelmasta antamassaan lausunnossa korostanut Lapin liiton tekemän tuulivoimaselvityksen merkitystä hanketta kaavallisesti perusteltaessa, koska vahvistetussa Itä-Lapin maakuntakaavassa ei ole käsitelty eikä osoitettu tuulipuistoille soveltuvia alueita.

YVA-selostuksessa todetaan (liite 1, sivu 2), että YVA-selostukseen on kirjattu maakuntakaavan sisältö hanketta koskien ja todettu hankkeen olevan maakuntakaavan mukainen. Maakuntakaavan huomioiminen yleiskaavassa perustellaan yleiskaavaselostuksessa.

Yhteysviranomaisen pitää tärkeänä, että yleiskaavaa laadittaessa Lapin liiton tekemä selvitys tuulivoimatuotantoon soveltuvista alueista otetaan huomioon hankkeen maankäytöllisiä edellytyksiä pohdittaessa.

YVA-selostuksessa todetaan, että hankealueet soveltuvat selvityksen perusteella tuulivoimatuotantoon hyvin. Lapin liiton tekemän selvityksen rajaus tuulivoimatuotantoon hyvin soveltuvasta alueesta on kuitenkin suppeampi kuin Murtotuulen hankealue.

Maankäyttö- ja rakennuslain mukaan alueiden käyttöä suunniteltaessa tulee huomioida myös elinkeinoelämän toimintaedellytykset. Murtotuulen tuulivoimapuistohankkeessa tulisikin tarkemmin selvittää viimeistään kaavoitusvaiheessa hankkeen mahdollisia paikallisia ja aluetaloudellisia työllisyys- ja sosiaalivaikutuksia. Myös hankkeen vaikutuksia Posion kunnan matkailuun ja muihin elinkeinoihin sekä verotuloihin tulisi tarkentaa.

Maisema ja kulttuuriympäristö

Murtotuulen tuulivoimahankkeen vaikutuksia maisemaan ja kulttuuriympäristöön on selvitetty kappaleessa 7.2. Alueen ominaisuuksia ja hank-

keen aiheuttamia vaikutuksia on kuvattu tekstein sekä erilaisin periaatepiirroksin ja teemakartoin.

Maisemavaikutuksia on havainnollistettu valokuvasoitteiden avulla viidestä eri suunnasta. Yhteysviranomaisen näkemyksen mukaan näin suuren tuulivoimapuistohankkeen kyseessä ollessa maisemakuvan muutosta olisi ollut hyvä havainnollistaa useammasta eri suunnasta ja paikasta.

YVA-menettelyn yhteydessä on tehty myös näkemäanalyysi. Analyysiaineisto on ollut yksi pohja-aineisto arvioitaessa vaikutuksia asutukseen ja loma-asutukseen sekä Korouoman alueeseen. Näkemäanalyysiaineistosta laadituissa kartoissa ei ole esitettyä käytettyjen symbolien selostusta, mikä vaikeuttaa niiden luettavuutta ja ymmärtämistä.

Hankealueesta 12 km:n säteellä sijaitsee Juujärven valtakunnallisesti arvokas maisema-alue sekä valtakunnallisesti merkittävät rakennetut kulttuuriympäristöt Auttiköngäs ja Pirttkosken voimalaitosyhdyskunta. Lisäksi välittömästi hankealueen lounais-eteläpuolella sijaitsee Korouoman luonnonsuojelualue, jolla on erityistä merkitystä virkistykseen kannalta.

YVA-selostuksen mukaan tuulivoimapuiston maisemaan kohdistuva vaikutus on merkittävän haitallinen vaihtoehdosta riippumatta. Tuulivoimapuiston toteutumisen myötä nykyinen metsänhakkuiden mukkaama luonnonalue muuttuu suurimittakaavaiseksi energiatuotantoalueeksi. Hanke aiheuttaa merkittäviä ja laaja-alaisia maisemavaikutuksia lähivaiikutusalueellaan (5 km:n säteellä). Näkemäanalyysin mukaan laajimmat näkemäalueet kohti tuulivoimaloita muodostuvat itse hankealueella ja sen lähiympäristössä. Etäämmällä tuulipuistosta näkemäalueet avointen alueiden vähäisyydestä johtuen ovat melko pienalaisia lukuunottamatta hankealuetta kohti suuntautuneita laajempia vesialueita (esim. Juujärvi, Kemijärvi, Simojärvi). Hanke ei merkittävästi heikennä seudun maiseman ja kulttuuriympäristön arvokohteiden arvoja.

Hankkeen maisemaan kohdistuvia vaikutuksia on YVA-selostuksessa käsitelty suhteellisen yleisellä tasolla lukuun ottamatta valtakunnallisia arvokohteita.

Murtotuulen tuulivoimapuiston maisemavaikutukset sekä vaikutukset kulttuuriympäristöihin on YVA-selostuksessa arvioitu riittävällä tavalla.

Muinaisjännökset

YVA-menettelyn yhteydessä hankealueella tehtiin muinajännösinventointi. Inventoinneissa tarkastetut historiallisen ajan kohteet on asianmukaisesti huomioitu arviointiselostuksessa (s.68 ja 79).

Kasvillisuus ja luontotyypit

Hankealueen maastoselvityksissä on keskitytty sillä hetkellä suunniteltujen tuulivoimaloiden ja tielinjauksien alueille sekä niiden lähialueille. Aluetta ei ole kartoitettu täysin kattavasti, joten kaikkia mahdollisesti uhanalaisia tai huomioitavia kasvilajeja ei ole havaittu. Kasvillisuusselvityksen osalta epävarmuustekijät liittyvät rajalliseen maasto aikaan sekä tuulivoimalapaikkojen muuttumiseen maastokauden jälkeen. Maastoselvitysten ulkopuolelle jäi 13 tuulivoimalapaikkaa, jotka ilmakuva – ja karttatarkastelun perusteella ovat metsätalousskäytössä olevia kankaita ja vuoden 2010 ilmakuvaan mukaan kolme voimalapaikkaa sijaitsee hakuualla. YVA-selostuksen mukaan paikoilla ei ole luonnon kannalta huomioitavia kohteita (metsä-, vesi- ja luonnosuojelulaki).

Yhteysviranomaisen toteaa, että kasvillisuus- ja luontotyyppiselvityksiin liittyvät epävarmuustekijät tulee huomioda hankkeen jatkosuunnittelussa.

Linnusto

Tuulipuistoalueen pesimälinnustoa selvitettiin maastoselvityksin linnustollisesti keskeisimmiltä alueilta maaliskuu-kesäkuussa 2012. Maastossa selvitettiin myös kevätmuuttoa ja erityisesti päiväpetolintuja, kanalintuja ja pöllöjä. Pesimälinnustoa selvitettiin linja- ja pistelaskennoin, jotka soveltuvat pääosin yleisten lajien havainnointiin. Harvalukuisten lajien kuten päiväpetolintujen, kanalintujen ja pöllöjen osalta tehtiin lisäksi erilliselivityksiä kartoitusmenetelmällä. Lintujen syysmuutto ajoittuu kevätmuuttoa pitemmälle ajalle ja on vaikeammin ennakoitavissa. Asiantuntija-arvion mukaan hankealueen kautta ei kulje merkittäviä lintujen muutoreittejä ja siksi kevätmuuton havainnointi katsottiin riittäväksi.

Päiväpetolintujen revierejä löydettiin kaikkiaan kolmelta lajilta: kana-haukka, varpushaukka ja tuulihaukka. Lisäksi saalistelevina havaittiin piekana, hiirihaukka (VU), maakotka (VU), muuttohaukka (VU) ja sääksi (NT). Pöllörevierejä löydettiin kolmelta lajilta: hiiripöllö, helmipöllö ja lapinpöllö. Metson soidinkeskuksia löytyi yksi ja pieniä teeren soitimia oli useita 10-15 kukon ryhminä pienillä avohakkuilla ja pienillä avosuolaikuilla tasaisesti koko hankealueella. Soivia riekkoja havaittiin Murransuon laitamilla. Sinipyrstön revierejä tunnistettiin kaksi Kuovitunturin lounaisrinteeltä ja Murtotunturin pohjoisrinteeltä.

YVA-selostuksen mukaan hankealueella ei ole suurten petolintujen aktiivisia pesärevierejä. Hankealueen eteläosassa Rovaniemi – Posio valtatie eteläpuolelle on suunniteltu kolme voimalapaikkaa, jotka sijoittuvat suuren petolinnun pesäreviirille (vähintään kaksi pesäpaikkaa), alle 2 kilometrin etäisyydelle voimalapaikoista. Maakotkasta tehtiin 10 havaintoa ja yhteensä noin 60 min lentoaika koko havainnointiaikana.

Yhteysviranomaisen näkemyksen mukaan hankealueen linnustoselvitykset on tehty puutteellisesti. Selvityksessä käytetyt menetelmät kuvataan epäselvästi tai vakioituja menetelmiä on käytetty alueen kokoon nähden puutteellisesti.

Pesimälinnuston linjalaskentaa on tehty vain kahdelta linjalta yhteensä 7,5 km:n pituudelta, joka on 90 km²:n laajuiselle hankealueelle riittämätön. Linjalaskentoja olisi pitänyt tehdä vähintään 45 linjakilometriä eli yhteensä noin 15 linjaa, jotta linjalaskentatehokkuutta voitaisiin pitää riittävänä.

Pistelaskennoilla 19 pisteestä on täydennetty alueen linjalaskentaa. Linjalaskentoihin ja pistelaskentoihin on käytetty aikaa vain seitsemän tuntia jakautuen kolmelle aamulle, joka ei ole riittävä kvantitatiiviseen lintulaskentaan laajalle hankealueelle.

Voimaloiden ympäristössä on suojelullisesti merkittäviä lajeja havainnointu myös kartoitusmenetelmällä, jota ei kuitenkaan ole selostettu tehdyn linnustoseurannan havainnointiohjeiden (Koskimies ja Väisänen 1988) mukaan metsälintujen kartoituslaskentaa koskevalla tavalla. Jos linnusto on harvaa kuten Pohjois-Suomessa, riittää kahdeksan käyntikertaa. Parimääräarvioksi on saatu 95 paria/km², joka on 25 % vähemmän kuin kirjallisuusviitteistä saadaan selville. Näin suuren eron syitä ei kuitenkaan ole pohdittu millään tavalla. Linjalaskentojen riittämättömyyttä ei piste- ja kartoituslaskentojen vähäisellä tunti- ja käyntikertamäärällä täydennettynä voida pitää asianmukaisena selvityksenä.

Arviointiselostuksessa ei esitetä alkuperäistä laskenta- tai muuta maastoaineistoa lainkaan, joten suojelullisesti merkittävien lajilistojen tarkistaminen ei ole mahdollista. Tärkeinä pidetyistä lajeista ei myöskään esitetä minkäänlaista parimääräarviota eikä tietoa ole missä osissa laajaa hankealuetta lajit esiintyvät.

Päiväpetolintuja, kanalintuja ja pöllöjä on lisäksi selvitetty erilliselvityksin. Pöllöselvitys on tehty korkeintaan kahtena yönä ja vain yhdeltä tieltä käsin, mikä tarkoittaa, ettei alueella esiintyvistä pöllöjen laji- ja revii- rimäärästä saada luotettavaa kuvaa. Suurin osa alueesta on jäänyt selvittämättä, joten alueen merkitystä pöllöjen pesimäympäristönä ei ole mahdollista selvityksestä todeta.

Päiväpetolintujen reviirokartoitus on tehty puutteellisia menetelmiä käyttäen ja raportista ei käy ilmi mihin aikaan keväällä ja alkukesästä revii- rhavainnointia on tehty. Havainnointitehokkuus on ollut riittämätön pesä- revii-rien löytämiseen.

Arviointiselostuksen linnuston eri säädösten suojelullista tilaa koskevassa taulukossa 4 on huomattava määrä vääriä lukuja ja muita puutteita mm. Suomen vastuulajeista.

Muuttolinnuston osalta alueella on tehty vain lintujen kevätmuuton seuranta. Syysmuuttoa ei ole seurattu lainkaan, vaikka hankealue sijoittuu suurten jokien, järvien sekä pohjois-eteläsuuntaisen vaaraselänteen alueelle. Syysmuuton seuranta olisi pitänyt tehdä suurelle tuulipuisto-hankkeelle.

Kevätmuuton seuranta on ollut lyhytaikaista (yksi henkilö 84 tuntia) muuton tarkkailua kahdesta lähekkäin sijoittuvasta tarkkailupaikasta. Hankealueen laajuus huomioon ottaen kevätmuuton havainnointi on puutteellista. Selostuksessa selvitys ja johtopäätökset törmäyskuolleisuuden vaikutuksesta populaatiotason muutoksiin sekä muista haitallisista linnustomuutoksista (sinipyrstö ja metsö) on jäänyt tarkemmin esittämättä ja perustelematta.

Yhteysviranomaisen näkemyksen mukaan linnustoon kohdentuvat selvitykset ovat puutteelliset ja selvityksiä tulee täydentää yleiskaavan laadinnan yhteydessä.

Eläimistö

Alueen merkitystä lepakkojen elinalueena on selvitetty erillisellä lepakkoselvityksellä. Hankealueelta tavattiin yhteensä viisi pohjanlepakkoa, eikä muita lepakkolajeja alueelta havaittu. Pienehkö keskittymä (neljä yksilöä) havaittiin Kuovitunturin eteläpuolella saalistamassa metsätien yläpuolella. Toinen havainto pohjanlepakosta saatiin Murtotunturin eteläpuolelta. Havaittu lepakotiheys oli pieni ja yksilömäärä alueen laajuuteen nähden pieni.

Lepakoiden esiintymistä hankealueella on selvitetty oikea-aikaisesti asianmukaisilla menetelmillä ja riittävällä tavalla. Lepakoihin kohdistuvat vaikutukset jäävät todennäköisesti varsin vähäisiksi, eikä lepakkoselvityksen mukaan lepakoiden huomioon ottamiseksi rakentamisen ja maankäytön ulkopuolelle jätettäviä rajoituksia ole tarpeen tehdä.

Liito-oravan esiintymistä selvitettiin ns. papanakartoitusmenetelmällä. Selvitys kohdennettiin liito-oravalle potentiaalisille elinympäristöille kuten kuusikkoihin sekä purojen ja jokien reunametsiin. Puiden juurilta etsittiin liito-oravan ulostepapanoita ja mahdollisiin pesäpuihin kiinnitettiin huomiota. Alueelta ei löytynyt liito-oravan lisääntymisaluetta eikä havaintoja liito-oravasta tehty.

Saukon ja viitasammakon esiintymistä hankealueella on arvioitu asiantuntijatyönä olemassa olevien aineistojen sekä lajien tunnettujen levinneisyys- ja esiintymätietojen perusteella.

Alueen riistaeläinten osalta tietoja on kerätty kanalintukannoista, hirvikannoista ja muista eläimistöistä maastokartoitusten lisäksi järjestetyn metsästäjätapaamisen yhteydessä.

YVA-selostuksessa pohjanlepakko, liito-orava ja viitasammakko sekä muu eläimistö on selvitetty riittävällä tavalla.

Maa- ja kallioperä sekä pohjavedet

Hankealueella ei sijaitse arvokkaita kalliioalueita. Alueen lounaisosassa on arvokas moreenimuodostuma (Lohilamminaho), mutta sen alueelle ei tule voimaloita. Suunnittelualueella ei myöskään sijaitse luokiteltuja pohjavesialueita.

YVA-selostuksessa on arvioitu maa- ja kallioperään sekä pohjavesiin kohdistuvia vaikutuksia riittävästi.

Vesistöt

YVA-selostuksessa on otettu yhteysviranomaisen ohjelmavaiheessa esittämät täydennysvaatimukset pintavesien osalta hyvin huomioon. Hankkeen vaikutukset hankealueen järviin, puroihin ja lähteisiin on huomioitu YVA-selostuksessa hyvin. Mahdollisten pintavesiin kohdistuviin haittojen ehkäisyyn tuulivoimaloiden, voimajohtolinjojen ja teiden rakentamisen yhteydessä on paneuduttu perusteellisesti.

Kokonaisuutena hankkeen aiheuttamat haitat pintavesiin ovat luultavasti vähäiset. Mikäli tuulipuiston, voimajohtolinjojen ja teiden raivaus ja rakentaminen toteutetaan eroosiota välttävällä tavalla suojavyöhyke lähteiden läheisyyteen ja vesimuodostumien ranta-alueille jättäen, ei vesimuodostumiin kohdistuvia haittoja pitäisi juuri ilmetä. Eroosiosuojauksen rakentaminen on tarpeen, mikäli teiden ja voimalinjojen vesistönylytykset toteutetaan eroosioherkällä alueella.

Liikenne

Suunniteltu tuulivoimapuisto sijoittuu pääosin Rovaniemen ja Posio-Kuusamo välisen kantatien 81 pohjoispuolelle. Kyse on laajimmassa vaihtoehdossa (VE1, VE2) 51 uuden tuulivoimalan rakentamisesta. Suunnitelman mukaan näistä kantatien 81 eteläpuolelle sijoittuisi kaksi tuulivoimalaa.

Suunnitellut tuulivoimalat sijoittuisivat toteutuessaan Liikenneviraston ohjeessa "Ohje tuulivoimalan rakentamisesta liikenneväylien läheisyyteen. Tuulivoimalaohje 8/2012" määrittelemän minimietäisyyden päähän kantatiestä 81. Vaihtoehdossa VE1 kahdeksan tuulivoimalaa sijaitsisi kantatien 81 vaikutusalueella lähimmillään 370 metrin päässä tiestä. Vaihtoehdossa VE2 vastaavasti viisi tuulivoimalaa sijaitsisi kantatien vaikutusalueella lähimmillään 300 metrin päässä tiestä. Vaihtoehdon

VE3 mukaan rakennettaisiin 34 tuulivoimalaa, joiden minimietäisyys kantatiehen olisi 1,7 km.

Arviointiselostuksessa on esitetty, että tien sivussa oleva puusto katkaisee näkymiä kohti voimaloita ja että lähellä katselupistettä oleva puusto kiinnittää katseen pois tuulivoimaloista. Kuitenkin tuulivoimalat sijaitsivat lähimmillään selvästi kantatien lähimaisema-alueella.

Vaihtoehtoissa tulisi vaihtoehdosta riippuen enimmillään rakennettavaksi 22 km uutta huoltotiestä ja kunnostettavaksi 15 km. Metsäautotieverkon kunnostaminen tuulivoimaloiden tarpeita varten on tuulivoimaloiden rakentamisesta aiheutuva väliäinen positiivinen vaikutus.

Vaihtoehtoissa VE1 ja VE2 tarvitaan yhdestä kahteen uutta liittymää kantatielle 81. Liittymiä varten tulee hakea lupa Lapin ELY-keskuksen liikenne- ja infrastruktuuri -vastuualueelta, missä arvioidaan, onko kyseisille kohdille mahdollista perustaa liikenneturvallisuuden ehdot täytäviä uusia liittymiä. Vaihtoehdossa VE3 uutta liittymää ei tarvita.

Arviointiselostuksessa esitetyt tiedot liikenteen määrästä perustuvat vuonna 2010 julkaistun liikennemääräkartan tietoihin. Arviointiselostuksessa olisi ollut parempi käyttää kevyen ja raskaan liikenteen määrien osalta uusimpia tierekisteristä saatavia tietoja. Yhteysviranomaisen mielestä on hyvä, että hankkeesta vastaavalla on ollut arviointiselostusta tehdessään käytettävissään sekä Liikenneviraston tuulivoiman sijoittamista koskeva uusin ohje 8/2012 että Liikenneviraston selvitys tuulivoiman etäisyysvaikutuksista tie-, rautatie-, meri- ja lentoliikenteen osalta. Tuulipuistohankkeen liikenteelliset vaikutukset on arvioitu yleisellä tasolla, mutta kuitenkin riittävästi.

Melu

Melumallinnus on laadittu ohjelmalla, joka soveltuu tuulivoimaloiden aiheuttaman melun mallinnukseen sekä huomioi maasto- ja sääolosuhteet. Tuuliruusu ja arvio melun esiintymisestä eri ilmansuunnissa tuuliruusun perusteella on lisätty meluselvitykseen, kuten yhteysviranomaisen YVA-ohjelmasta annetussa lausunnossa on edellytetty. Meluselvityksen tulokset on esitetty selkeästi sanallisesti sekä leviämiskarttojen avulla.

Vaikutusten arvioinnin mukaan melun yöohjearvo 35 dB (A) saattaa ylittyä vähäisästi Pyytölammien–Julmajärven ranta-asemakaava-alueella. 40 dB (A):n vyöhykkeen sisällä ei sijaitse asuin- ja lomakohteita. Tämä tulee ottaa huomioon hankkeen jatkosuunnittelussa.

Varjon vilkkuminen

Arviointi varjostuksen suhteen on selkeä. Tuulivoimaloiden varjonmuodostus on esitetty YVA-selostuksessa karttakuvalla. Lisäksi arvioinnin epävarmuustekijät on esitetty. Mallinnuksen tuloksia on verrattu saksalaisiin ja ruotsalaisiin ohje- ja raja-arvoihin, sillä Suomessa ei ole asetettu varjon muodostumiselle tai vilkkumiselle säädöksiä tai ohjearvoja.

YVA-selostuksen mukaan 8 tunnin vuosittainen varjon vilkkumisen raja-arvo ei ylity laskennallisesti missään asuin- ja loma-asuntopaikalla, kun pilvisyys otetaan huomioon. Eniten vilkkuntahäiriötä kohdistuu Pyytölammin ja Lemmonlammin loma-asuntoihin.

Ihmisten elinolot, elinkeinot ja viihtyisyys

Ihmisten elinoloihin, elinkeinoin ja viihtyvyyteen sekä alueen virkistyskäyttöön kohdistuvia vaikutuksia on arvioitu sosiaalisten vaikutusten arvioinnissa tyypillisesti käytetyn asukaskyselyn avulla. Asukaskysely toteutettiin postikyselynä tuulivoimapuiston lähivaikutusalueella (noin 15 km säteellä alueesta) kaikille vakinaisille talouksille ja vapaa-ajan asukkailla. Asukaskyselyn tueksi järjestettiin pienryhmätapaamisia eri intressiryhmille (paikalliset asukkaat ja mökkiläiset, metsästäjät, porotalous) sekä avainhenkilöhaastatteluja. Lisäksi on toteutettu kaikille avoin internet-kysely. Vaikutusten arvioinnissa on hyödynnetty myös hankkeen ohjausryhmässä ja yleisötilaisuuksissa esiin tullutta tietoa.

Elinkeinot

Tuulivoimapuiston vaikutuksia Posion kunnan elinkeinoin, työllisyyteen ja aluetalouteen on YVA-selostuksessa käsitelty varsin yleisellä tasolla. Hankkeen mahdollisia paikallisia ja aluetaloudellisia työllisyys- ja sosiaalivaikutuksia tulisi tarkemmin selvittää viimeistään kaavoitusvaiheessa. Myös hankkeen vaikutuksia Posion kunnan matkailuun ja muihin elinkeinoin sekä verotuloihin tulisi tarkentaa.

Elinolot ja viihtyisyys

YVA-selostuksen mukaan tuulivoimapuiston rakentamisen aikaiset vaikutukset elinoloihin ja viihtyvyyteen aiheutuvat pääosin liikenteen lisääntymisestä alueella. Toiminnan aikaiset vaikutukset liittyvät pääosin hankke- ja sen lähialueiden maisema- ja meluvaikutuksiin. Vaikutukset kohdistuvat meluvaikutusten osalta lähimpiin kiinteistöihin ja maisemavaikutusten osalta alueille, jonne voimalat voivat näkyä. Viihtyvyyteen ja elinoloihin kohdistuvat voimakkaimmat maisemalliset vaikutukset korostuvat asukaskyselyiden ja alueen nykyisen erämaiseksi koetun luonteen muuttumisen perusteella pääasiassa Julmajärven, Pyytölammen, Lemmonlammin ja Poksamon loma-asutuksen osalta.

Virkistyskäyttö

Hankealueen eteläpuolella kahdeksan kilometrin etäisyydellä on Piippukallion laavupaikka Korouoma-Jäniskaira Natura-alueella ja itäpuolella Mustarinnan tunturin Natura-alueella on retkeilyreittejä ja laavupaikkoja. Pernun kylässä sijaitsee Pyytöuman rengasmaisen retkeilyreitti rakenteineen. Pyytöuman alue on lähes luonnontilainen vanhaa metsää kasvava alue, joka on suojeltu METSO-rahoituksella. Julmajärven rannalle sijoittuu myös pari kaupallisessa välityksessä olevaa vuokrakämpää.

Hankealue on hirvieläinten ja pienriistan metsästysaluetta. Hankealue toimii virkistysalueena (metsästys, marjastus, ulkoilu) syksyisin, keväisin ja kesällä erityisesti alueen mökkiläisille ja osin myös lähialueen asukkaille.

YVA-selostuksen mukaan tuulivoimapuisto ei toiminnassa ollessaan esitä hankealueelle pääsyä ja siten vaikeuta alueen virkistyskäyttöä. Hirvieläinten on arvioitu tottuvan muuttuneeseen ympäristöön melko nopeasti, joten hirvieläinten metsästyksen kohdistuvat vaikutukset rajoittuvat todennäköisesti tuulivoimapuiston rakentamisaikaan.

Erämaisen alueen muutosta tuulipuiston hallitsemaksi tekniseksi maisemaksi ja luontokokemusten laimenemisen vaikutukset eivät käy selvälle tarkemmin arviointiselostuksesta. YVA-selostuksessa näin laajan tuulipuiston, metsätaloustoiminnan ja erämaisen virkistyskäytön yhteensovittamisen näkökulma ja mahdollisuudet on jäänyt varsin ohueksi.

Edellä mainituista puutteista huolimatta hankkeen vaikutukset ihmisten elinoloihin, elinkeinoihin ja viihtyisyyteen on selvitetty riittävällä tavalla. Yhteysviranomaisen pitää tärkeänä, että YVA-menettelyn aikana käynnistynyttä vuoropuhelua alueen vakinaisten ja vapaa-ajan asukkaiden kanssa jatketaan hankkeen jatkosuunnittelua tehtäessä.

Porotalous

Tuulipuiston ja sähkönsiirron vaihtoehdot sijoittuvat kokonaan Timisjärven paliskunnan alueelle. Timisjärven paliskunnan suurin sallittu eloporumäärä on 1900 ja poronmistajia oli 32 poronhoitovuonna 2011–2012. Porotalous on tärkeä elinkeino Posiolla. Elinkeinolla on paitsi välittömiä, myös välillisiä työllisyysvaikutuksia mm. lihan ja muiden tuotteiden jalostuksessa. Poro ja poronhoito ovat tärkeä osa matkailuimagoa. Elinkeinoon merkitys syrjäkylien asuttuna pitämiseksi on suuri.

Timisjärven paliskunnan poronhoitoa on kuvattu YVA-selostuksessa varsin suppeasti niin sanallisesti kuin paliskunnan paikkatietoaineistonkin avulla. Suunnittelualuetta on verrattu koko paliskunnan alueeseen ja pystytty muodostamaan kuva alueen merkityksestä poronhoidolle. Selvityksessä on käytetty apuna paliskunnan ja Paliskuntain yhdistyksen kanssa käytyjä keskusteluita. Yhteenvedotaulukoista (tiivistel-

mä ja sivu 173) eivät käy ilmi hankkeen merkittävimmät vaikutukset, esimerkiksi miten suurta aluetta paliskunnasta ja poromäärää hanke laajimmillaan koskee.

Yhteysviranomaisen näkemyksen mukaan YVA-menettelyn yhteydessä olisi ollut hyvä tehdä erillinen porotalousselvitys, kuten useimmissa muissa poronhoitoalueelle suunnitelluissa hankkeissa tehdään.

Hankkeen porotalouteen kohdittuvien vaikutusten tarkastelua voidaan edellä esitetystä puutteesta huolimatta pitää riittävänä. Hankkeen YVA-menettelyn aikana aloitettuja neuvotteluita Timisjärven paliskunnan kanssa tulee jatkaa ja sopia mm. vaikutusten lieventämisestä ja seurannasta.

Tutkien toiminta ja viestintäyhteydet

Ympäristövaikutusten arviointiselostuksessa on riittävällä tavalla huomioitu tuulivoimaloiden vaikutukset puolustusvoimien toimintaan. Myös hankkeen vaikutuksia tv- ja radiosignaaleihin on arvioitu riittävästi.

Arvioinnin epävarmuustekijät ja haitallisten vaikutusten lieventäminen

YVA-selostuksessa on esitetty arvioinnin epävarmuustekijöitä ja haitallisten vaikutusten lieventämis- ja ehkäisykeinoja vaikutustyypeittäin.

Kasvillisuudelle ja luontotyypeille aiheutuvia haitallisia vaikutuksia voidaan pienentää mm. huomioimalla tuulivoimaloiden, teiden ja voimalinjojen sijoittelussa purojen, lähteiden ja lampien ympäristöt ja ojittamat sualueet sekä kiinnittämällä huomiota uhanalaisten ja huomioitavien lajien esiintymiin ja metsälain mukaisiin erityisen tärkeisiin elinympäristöihin. Pesimälinnustolle aiheutuvia häiriövaikutuksia voidaan ehkäistä mm. sijoittamalla voimalat vähintään 300 m etäisyydelle linnustollisesti arvokkaista alueista sekä ajoittamalla rakentamisvaihe pesimiskauden ulkopuolelle. Ihmisten elinkeinoihin, elinoloihin ja viihtyisyyteen hankkeesta aiheutuvia haitallisia vaikutuksia voidaan lieventää hankkeen huolellisella suunnittelulla ja aktiivisella tiedottamisella. Esimerkiksi loma-asutukseen kohdistuvia melu- ja maisemavaikutuksia voidaan vähentää jatkosuunnittelussa mm. voimaloiden sijoituksella tai poistamisella

Yhteysviranomainen katsoo, että arviointiin liittyvät epävarmuustekijät on tunnistettu ja kuvattu asianmukaisesti sekä haitallisten vaikutusten vähentämiskeinoja on esitelty monipuolisesti.

Vaihtoehtojen vertailu ja toteuttamiskelpoisuus

Vaihtoehtojen vertailussa tiivistetään, jäsennetään ja tulkitaan kaikki suunnittelussa tuotettu hanketta koskeva tieto. Vertailun tarkoituksena on avustaa päätöksentekoa ja kuvata eri vaihtoehtojen etuja ja haittoja, sekä perustella vaihtoehtojen paremmuus- ja edullisuusjärjestyksiä eri näkökulmista.

Murtotuulen tuulivoimapuistohankkeen YVA-selostuksessa on arvioitu taulukkomuotoisesti tuulipuisto- ja nollavaihtoehtojen välisiä eroja vaikutustyypeittäin. Vertailumenetelmää kutsutaan eritteleväksi taulukkomuotoiseksi vertailumenetelmäksi.

Kappaleessa 9.10 on tarkasteltu Murtotuulen tuulivoimapuistohankkeen eri vaihtoehtojen toteuttamiskelpoisuutta melko lyhyesti. Kaikkien hankevaihtoehtojen arvioidaan olevan toteuttamiskelpoisia, kun tarkemmassa suunnittelussa ja rakentamisessa otetaan huomioon mm. luontonselvityksissä ja linnustonselvityksissä tunnistetut kohteet ja haitallisten vaikutusten syntyminen ehkäistään.

Hankevaihtoehtoista vaihtoehdon VE3 vaikutukset ovat vähäisempiä kuin laajempien vaihtoehtojen, koska voimaloita on vähemmän ja visuaalisia haitallisia vaikutuksia ei kohdistu yhtä laaja-alaisesti mm. lähi-asutukseen ja Korouoman alueelle. Kaikissa vaihtoehtoissa Kuovitunturille sijoittuvat neljä voimalaa aiheuttavat haitallisia vaikutuksia sinipyrsölle, päiväpetolinnuille, luonnon monimuotoisuuden säilyttämiselle sekä maisemavaikutuksina Mustarinnantunturin Natura-alueelle sekä Julmajärven loma-asunnoille.

Seuranta

YVA-selostuksessa on esitetty keskeisiksi seurantakohteiksi luontovaiikutusten seuranta sekä asukaskyselyn toistamista tuulivoimapuiston käyttöönoton jälkeen.

Vaiikutusten arvioinnin mukaan melun yöohjearvo 35 dB (A) saattaa ylittyä vähäisesti Pyytölammen–Julmajärven ranta-asemakaava-alueella sekä rakentamattomien Palojärvien rannoilla. Tuulipuistojen vaikutuksia porojen käyttäytymiseen ja porotalouteen ei tähän asti saadun kokemustiedon vähäisyyden vuoksi tunneta vielä riittävästi. Seurantaohjelmassa tulisi ottaa huomioon loma-asukkaille mahdollisen meluvaikutuksen tutkiminen sekä poronhoitoa koskevan seurannan järjestäminen.

Raportointi

Murtotuulen tuulivoimapuistohankkeen YVA-selostuksen teksti on pääsääntöisesti selkeää. Tekstiä havainnollistetaan kuvin, kartoin ja taulukoin. Arviointiselostuksesta on esitetty tiivistelmä. Käytettyjä termejä ja lyhenteitä on selitetty. Arviointiselostuksen heikkoutena voidaan pitää sitä, että asiat on esitetty selostuksessa osittain hajanaisesti jäsennellysti. Tästä syystä esimerkiksi eri asiakokonaisuuksiin liittyviä perussel-

vityksiä ja vaikutusarviointeja on hankala löytää laajasta YVA-selostuksesta. Tämän lisäksi eri osa-alueisiin liittyvät nykytilan kuvaukset ja vaikutusarviointit on osittain käsitelty yhdessä ja osittain erikseen, mikä hankaloittaa osakokonaisuuksien hahmottamista.

Osallistumisen järjestäminen

Osallistuminen suunnitteluun on pyritty tekemään Murtotuulen tuulivoimapuistohankkeessa mahdolliseksi erilaisten vuoropuhelu- ja yleisötilaisuuksien kautta. YVA-menettelyä seuraamaan ja ohjaamaan on perustettu ohjausryhmä. Timisjärven paliskunta ja Paliskuntain yhdistys on kutsuttu YVA-menettelyn ohjausryhmään ja niiltä on pyydetty lausunnot YVA-menettelyn aikana. Paliskunnan kanssa on lisäksi neuvoteltu PHL 53 §:n mukaisten neuvotteluiden tyyppisesti. Neuvotteluita myös aiotaan jatkaa. Virallisten yleisötilaisuuksien lisäksi on järjestetty muita yleisötilaisuuksia ja pienryhmätapaamisia.

Osallistuminen on järjestetty YVA-lain edellyttämällä tavalla.

Yhteenveto ja arviointiselostuksen riittävyys

Ympäristövaikutusten arviointiselostus on riittävä. Ympäristövaikutusten arviointimenettelystä annetun lain (468/1994, 458/2006) tarkoitus on toteutunut. Murtotuulen tuulivoimapuistohankkeen ympäristövaikutusten arviointimenettely on edistänyt ympäristövaikutusten arviointia ja kansalaisten osallistumismahdollisuuksia. YVA-menettelyssä saatua tietoa voidaan hyödyntää jatkosuunnittelussa ja päätöksenteossa. Tässä lausunnossa todettuja puutteita tulee täydentää muun muassa alueen yleiskaavan laadinnan yhteydessä.

LAUSUNNON NÄHTÄVILLÄOLO

Arviointiselostuksesta annetut alkuperäiset lausunnot ja mielipiteet säilytetään Lapin elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksessa. Kopiot lausunnoista ja mielipiteistä on lähetetty sähköisesti hankkeesta vastaavalle. Yhteysviranomaisen lausunto lähetetään hankkeesta vastaavalle sekä tiedoksi lausuntopyynnön saaneille ja mielipiteiden esittäjille. Lausunto pidetään nähtävillä Posion ja Ranuan kunnanvirastoissa sekä Kemijärven kaupungissa Palvelupiste Sortteerissa ja Rovaniemen kaupungissa Palvelupiste Osviitassa sekä internetissä www.ymparisto.fi > Alueellista ympäristötietoa > Lappi > Ympäristönsuojelu > Ympäristövaikutusten arviointi YVA ja SOVA > Päättyneet YVA-menettelyt > Energian tuotanto > Murtotuulen tuulivoimapuisto, Posio. Lisäksi lau-

suntoon voi tutustua Posion ja Ranuan kunnankirjastossa sekä Kemijärven ja Rovaniemen kaupunginkirjastossa.

Lausunnon valmisteluun ovat Lapin ELY-keskuksessa osallistuneet ympäristövastaava Eira Järviluoma (liikenne ja infrastruktuuri –vastuualue), porotalousasiantuntija Keijo Alanko (elinkeinot, työvoima, osaaminen ja kulttuuri –vastuualue), vesibiologi Petri Liljaniemi (seuranta- ja vesienhoitoyksikkö), hydrogeologi Anu Rautiala (seuranta- ja vesienhoitoyksikkö, pohjavesiasiat), ylitarkastaja Jani Hiltunen (alueidenkäyttöyksikkö) ja ylitarkastaja Pekka Herva (luonnonsuojeluyksikkö).

Alueidenkäyttöyksikön päällikkö Kaija Pekkala

Ympäristönsuojeluyksikön päällikkö Tiina Kämäräinen

Suoritemaksu 11 150 € (50 € x 223 h = 11 150 €)

Maksun määräytyminen Valtioneuvoston asetuksen elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten maksullisista suoritteista (907/2012) mukaan vuonna 2013 vireille tulleista YVA-ohjelmista ja –selostuksista annettavista lausunnoista peritään tuntiperusteinen maksu. Hinta on 50 €/tunti.

Liite Maksua koskeva muutoksenhaku hankkeesta vastaavalle

Tiedoksi Maa- ja metsätalousministeriö
Ympäristöministeriö
Työ- ja elinkeinoministeriö
Suomen ympäristökeskus
Pöyry Finland Oy
Lausuntopyyynnön saaneet ja mielipiteen esittäneet

tkä/hk